

HJELP FØR TVANG

Reformprogram for et nytt barnevern

Tidlig hjelp når hjelp er mulig.

Bedre beslutninger når inngrep er nødvendig.

Sterkere rettssikkerhet når staten bruker makt.

Barnevernberørtes Landsforening (BvB)

August 2026

barnevernberorte.no

HJELP FØR TVANG

Tre sammenhengende reformer for et nytt barnevern

Reformene er:

1. **Anbefalingsmeldingen**
2. **Kommunale familieteam**
3. **Barnevernutredningstjenesten**

De tre reformene bygger på samme idé:

Hjelp skal være førstevalg i praksis – ikke bare første punkt i loven.

Hvorfor trenger vi en ny organisering?

Gjennom flere tiår har barnevernet vært gjenstand for reformer, lovendringer, kompetanseløft og nye faglige føringer.

Likevel reises de samme spørsmålene om kvalitet, tillit og rettssikkerhet igjen og igjen.

Offentlige granskninger, tilsyn, domstolsavgjørelser og erfaringene til barnevernberørte viser at det fortsatt finnes betydelige utfordringer.

BvB mener dette gjør det nødvendig å stille et mer grunnleggende spørsmål:

Hva om problemet ikke først og fremst er menneskene i systemet, men systemet menneskene arbeider i?

Dagens kommunale barnevern skal fylle flere svært forskjellige roller. Tjenesten mottar bekymringsmeldinger, undersøker saken, vurderer opplysningene, gir hjelpetiltak og kan samtidig fremme de mest inngripende forslagene overfor familien.

Dette stiller svært store krav til den enkelte tjeneste og den enkelte ansatte.

Undersøkelsesarbeid krever blant annet systematisk faktainnhenting, kildekritikk, objektivitet, juridisk forståelse og evne til å undersøke alternative forklaringer. I de alvorligste sakene mener BvB at også etterforskningsfaglig kompetanse bør inngå.

Samtidig trenger familier som ber om hjelp et system de har tillit til.

BvB mener derfor at **frivillig familiehjelp og myndighetsutøvelse bør organiseres tydeligere hver for seg.**

Dette er kjernen i Hjelp før tvang.

Reform 1: Anbefalingsmeldingen

En ny vei inn til hjelp

Dagens system har en tydelig mekanisme for bekymring: bekymringsmeldingen.

BvB mener hjelpeapparatet også trenger en like tydelig mekanisme for **hjelp**.

Vi foreslår derfor at det utredes en ordning med **Anbefalingsmelding**.

En anbefalingsmelding skal være et supplement til – ikke en erstatning for – bekymringsmeldingen.

Ved mistanke om vold, overgrep eller alvorlig omsorgssvikt skal det fortsatt meldes bekymring og nødvendige undersøkelser skal gjennomføres.

Men svært mange familier møter hjelpeapparatet fordi de strever med andre forhold:

- fysisk eller psykisk sykdom
- funksjonsnedsettelse
- økonomiske og sosiale problemer
- samlivsproblemer
- krevende barn eller ungdom
- manglende avlastning
- praktiske utfordringer i hverdagen
- behov for koordinering mellom offentlige tjenester

I slike situasjoner bør ikke inngangen til systemet nødvendigvis være mistanke.

Den bør kunne være:

Denne familien trenger hjelp. Hva trenger den for å lykkes?

En anbefalingsmelding skal kunne formidle behov for forebyggende støtte og relevante hjelpetiltak, innenfor nødvendige regler om samtykke, personvern og ansvar.

Målet er tidligere hjelp, mindre konflikt og større tillit mellom familiene og hjelpeapparatet.

Reform 2: Kommunale familieteam

Hjelpen må finnes når familien trenger den

En ny inngang til hjelp har liten verdi dersom kommunen ikke samtidig har reelle hjelpetiltak å tilby.

BvB ønsker derfor å styrke **kommunale, tverrfaglige familieteam**.

Familieteamene skal være et lett tilgjengelig sted der familiens samlede situasjon kan vurderes, og hvor familien kan få hjelp til å finne fram til de tjenestene og tiltakene den faktisk trenger.

Teamet skal ikke nødvendigvis utføre alle tjenester selv.

En hovedoppgave skal være å:

- se familiens samlede behov
- finne fram til relevante hjelpetjenester
- koordinere tjenester på tvers av kommunale sektorer
- bidra til at nødvendige tiltak faktisk blir vurdert og satt inn
- følge familien når flere tjenester må samarbeide

BvB mener hjelpen i større grad må tilpasses familiens faktiske problemer.

Foreldre som strever trenger ikke alltid mer veiledning.

Noen trenger avlastning.

Noen trenger behandling.

Noen trenger økonomisk eller sosialfaglig bistand.

Og noen trenger helt konkret hjelp for å få hverdagen til å fungere.

Familieassistanse i hjemmet

Som en del av denne reformen ønsker BvB å utrede **familieassistanse** som et konkret og fleksibelt hjelpetiltak.

En familieassistent skal etter behov kunne bidra praktisk i hjemmet og hverdagen i en avgrenset periode.

Det kan eksempelvis handle om struktur og rutiner, måltider, levering og henting, skoleoppfølging, fritidsaktiviteter, følge til avtaler, praktiske gjøremål eller avlastning i særlig krevende perioder.

Prinsippet er enkelt:

Når en forsvarlig omsorgssituasjon kan oppnås gjennom riktig hjelp i hjemmet, bør manglende praktisk hjelp ikke bli en medvirkende årsak til at familien splittes.

Kommunale familieteam skal gjøre «hjelp før tvang» til en praktisk realitet.

Reform 3: Barnevernutredningstjenesten

Bedre beslutninger i de mest alvorlige sakene

Den tredje reformen gjelder myndighetsutøvelsen.

BvB foreslår at dagens kommunale organisering utredes erstattet av en modell der mottak av bekymringsmeldinger, undersøkelser og barnevernets myndighetsutøvelse samles i større, spesialiserte fagmiljøer.

Arbeidstittelen er **Barnevernutredningstjenesten**.

Tjenesten bør organiseres i større fagmiljøer som dekker flere kommuner, samtidig som geografisk tilgjengelighet ivaretas. I et fylke som Vestland kan det eksempelvis være behov for flere lokale Barnevernutredningstjenester. Den konkrete organiseringen bør utredes.

Barnevernutredningstjenesten skal ha bred tverrfaglig kompetanse.

Det bør blant annet vurderes kompetanse fra:

- barnevern og sosialfag
- psykologi
- juss
- medisin
- vold og overgrep
- rus

- psykisk helse
- etterforskningsfag
- erfaringskompetanse

Poenget er ikke at barnevernsfaglig kompetanse skal erstattes.

Poenget er at alvorlige vurderinger bør bygge på **flere faglige perspektiver og sterkere metodisk kvalitetssikring**.

Et tydeligere organisatorisk skille

I BvBs modell skilles frivillig hjelp tydeligere fra undersøkelse og myndighetsutøvelse.

Kommunene skal fortsatt ha et sterkt ansvar for forebygging, familietjenester og frivillig hjelp.

Barnevernutredningstjenesten skal motta og vurdere bekymringsmeldinger, gjennomføre undersøkelser og ivareta barnevernets myndighetsutøvelse. Tjenesten organiseres i større, tverrfaglige fagmiljøer som dekker flere kommuner.

BvB har ikke tatt stilling til om Barnevernutredningstjenesten bør være kommunal, interkommunal, regional eller statlig. Det avgjørende er ikke hvilket forvaltningsnivå som har ansvaret, men at tjenesten får tilstrekkelig størrelse, bredde og kompetanse – og underlegges nødvendig innsyn, kvalitetssikring og kontroll.

BvB mener derfor at organisering, finansiering og forvaltningsansvar bør utredes nærmere av departementet.

Forslaget handler først og fremst om å profesjonalisere beslutningssystemet og skape et tydeligere organisatorisk skille mellom frivillig hjelp og myndighetsutøvelse.

Mulig pilotprosjekt

BvB skal i september møte aktører i Vestland for å drøfte muligheten for et pilotprosjekt med Barnevernutredningstjenesten. Formålet vil være å undersøke hvordan en slik tjeneste kan organiseres og prøves ut i praksis.

Erfaringene fra dette arbeidet kan gi et bedre grunnlag for å vurdere blant annet organisering, kompetansesammensetning, geografisk struktur, samarbeid med kommunene og behovet for finansiering.

BvB vil komme tilbake til departementet når prosjektet er nærmere konkretisert.

To supplerende rettssikkerhets- og systemreformer

Hjelp før tvang retter seg først og fremst mot hvordan framtidige saker organiseres og hvordan familier får hjelp tidligere.

BvB mener samtidig at to andre reformer bør utredes.

Nasjonalt Barnevernutredningsutvalg

BvB foreslår et uavhengig offentlig utvalg som gjennomgår barnevernet som helhet.

Utvalget bør blant annet se på:

- organisering
- utdanning og kompetanse
- ledelse og rekruttering
- kvalitet i undersøkelsesarbeidet
- forebygging og hjelpetiltak
- rettssikkerhet og kontrollmekanismer
- brukervedvirkning og erfaringskompetanse

Utvalget bør også vurdere Hjelp før tvang og alternative organisasjonsmodeller.

BvB mener barnevernberørte må være reelt representert i et slikt utvalg.

Gjenopptakelseskommisjon for barnevernssaker

BvB ønsker også utredet en uavhengig statlig gjenopptakelseskommisjon for alvorlige barnevernssaker.

Ordningen skal kunne behandle saker hvor det foreligger konkrete holdepunkter for at alvorlig systemsvikt, vesentlige saksbehandlingsfeil eller ny informasjon kan ha påvirket utfallet.

Formålet er både individuell rettssikkerhet og systemlæring.

Et system som har myndighet til å gripe svært sterkt inn i familielivet, bør også ha en mekanisme for å undersøke om systemet selv kan ha sviktet.

Hva ber BvB regjeringen om?

BvB ønsker å få startet en mer grunnleggende diskusjon om organiseringen av norsk barnevern.

BvB ber derfor regjeringen om:

- 1. Å utrede en ny organisering av barnevernet**, med et tydeligere organisatorisk skille mellom frivillig hjelp og undersøkelse/myndighetsutøvelse. Utredningen bør omfatte BvBs forslag om Barnevernutredningstjenesten og vurdere blant annet organisering, geografisk struktur, finansiering, forvaltningsansvar, kompetansesammensetning, innsyn og kontroll.
- 2. Å utrede Anbefalingsmeldingen og sterkere kommunale familieteam** som virkemidler for tidligere, mer praktisk og tillitsbasert hjelp.
- 3. Å nedsette et uavhengig Nasjonalt Barnevernutredningsutvalg** med reell representasjon fra barnevernberørte.
- 4. Å utrede en statlig gjenopptakelseskommisjon for alvorlige barnevernssaker.**
- 5. Å invitere BvB inn i den videre dialogen om strukturelle reformer**, herunder erfaringene fra arbeidet med et mulig pilotprosjekt for Barnevernutredningstjenesten i Vestland.

Avslutning

BvBs forslag springer ut av én grunnleggende erkjennelse:

Barnets behov for beskyttelse og familiens behov for hjelp og rettssikkerhet er ikke motsetninger.

Et godt system må klare begge deler.

Når barn er utsatt for alvorlig vold, overgrep eller omsorgssvikt, skal myndighetene kunne handle raskt og kompetent.

Når problemer kan løses gjennom behandling, avlastning, praktisk bistand eller annen støtte, skal familiene få en reell mulighet til å lykkes før mer inngripende tiltak vurderes.

BvB ønsker derfor å flytte innsatsen tidligere, bringe hjelpen nærmere familien og samtidig profesjonalisere myndighetsutøvelsen.

Tidlig hjelp når hjelp er mulig.

Bedre beslutninger når inngrep er nødvendig.

Sterkere rettssikkerhet når staten bruker makt.

Det er kjernen i **Hjelp før tvang.**

Barnevernberørtes Landsforening (BvB)

Jan Myhre
styreleder

Lill Jeanette Skipperstøen
nestleder

Herman Sr Marin Qvist Pettersen
styremedlem

Org.nr.: 931 735 195

post@barnevernberorte.no

www.barnevernberorte.no